

Odrasli u formalnom obrazovanju: Cjeloživotno učenje u praksi

Tijekom posljednjeg desetljeća cjeloživotno je učenje zauzimalo središnje mjesto u programu Europske politike suradnje u obrazovanju i usavršavanju. Uvjereni u važnost obrazovanja odraslih i ključnog doprinosa koje ono ima u konkurentnosti, zapošljivosti i socijalnoj inkluziji, ministri EU-a dogovorili su se kako bi do 2020. godine najmanje 15 % odraslih trebalo sudjelovati u nekom obliku formalnog obrazovanja i usavršavanja.

Izvešće Eurydicea pod nazivom *Odrasli u formalnom obrazovanju: Politike i prakse u Europi* predstavlja stanje nakon Akcijskog plana o obrazovanju odraslih *Uvijek je dobro vrijeme za učenje* (Europska komisija, 2007.). Izvešće se posebice osvrće na ciljeve Akcijskog plana o davanju mogućnosti odraslima da se “popnu jednu stepenicu” i podignu razinu obrazovnog postignuća. Izvešće se usredotočuje na mogućnosti stjecanja formalne kvalifikacije za nekvalificirane odrasle osobe, a obuhvaća i politike i mjere za povećanje pristupa visokom obrazovanju odraslim povratnicima.

Što je Eurydice

Mreža Eurydice pruža informacije o europskim obrazovnim sustavima i politikama i analizira ih. Sastoji se od 37 nacionalnih jedinica sa sjedištem u svima 33 zemljama koje sudjeluju u europskom Programu cjeloživotnog učenja (države članice Europske unije, zemlje članice Europske udruge slobodne trgovine – EFTA, Hrvatska i Turska). Mrežom koordinira i upravlja europska Izvršna agencija za obrazovanje, audiovizualnu politiku i kulturu (EACEA) u Bruxellesu, koja izrađuje nacрте studija i pruža niz internetskih izvora informacija.

Sve publikacije Eurydicea dostupne su besplatno na:

<http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/>

E-pošta: EACEA-Eurydice@ec.europa.eu

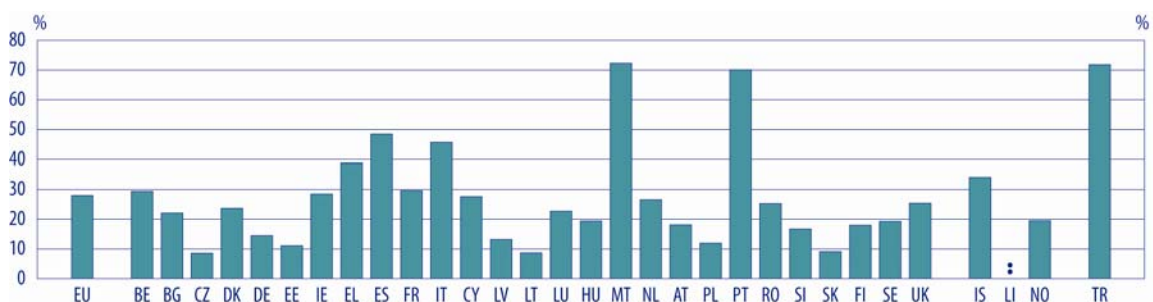

Europske se zemlje susreću s različitim izazovima u podizanju razine obrazovanja odraslog stanovništva

U 2009. godini u Europskoj uniji bilo je oko 76 milijuna odraslih osoba koje nisu imale razinu srednjeg obrazovanja ⁽¹⁾ – razinu koja se smatra minimalnim uvjetom ne samo za uspješan ulazak na tržište rada, već i za kontinuiranu zapošljivost. U ovoj se grupi nalazi oko 23 milijuna odraslih koji nisu završili nikakvo formalno obrazovanje iznad razine osnovnog (niži razredi) obrazovanja ⁽²⁾.

Dok je u nekim zemljama samo mali dio odraslih koji nisu završili više razrede osnovnog obrazovanja ili srednje obrazovanje, u nekima odrasli s nižom razinom obrazovanja predstavljaju značajan udio. Iz tog se razloga europske zemlje susreću s različitim izazovima kada je riječ o programima “druge šanse”.

Graf 1: Odraslo stanovništvo u Europi čija je razina obrazovanja ispod razine srednjeg obrazovanja, 2009.

Izvor: Eurostat, Anketa radne snage EU-a – stanovništvo: 25-64 godine.

Graf 2: Odraslo stanovništvo čija je razina obrazovanja ispod razine viših razreda osnovne škole, 2009.

Izvor: Eurostat, Anketa radne snage EU-a – Stanovništvo 25-64 godine.

Za niže kvalificirane odrasle osobe manja je vjerojatnost sudjelovanja u formalnom cjeloživotnom učenju

Osobe bez formalnih kvalifikacija teže će se odlučiti za uključivanje u formalno obrazovanje nego one koje su završile barem srednje obrazovanje. Razlog tomu dijelom bi mogle biti strukturne prepreke u sustavu formalnog obrazovanja. U mnogim europskim zemljama odrasli koji nisu završili niže ili više razrede osnovnog obrazovanja ⁽³⁾ imaju vrlo ograničene mogućnosti napredovanja prema visokom

obrazovanju u sustavu formalnog obrazovanja i učenju.

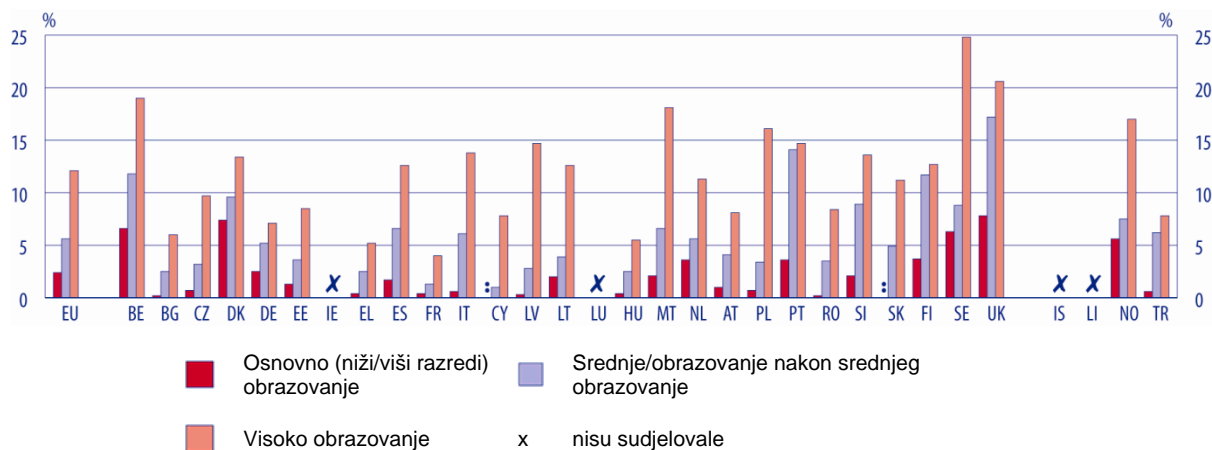
Kako bi se riješio ovaj problem, zakonodavstva nekih zemalja osiguravaju nekvalificiranim osobama pristup osnovnom obrazovanju zahtijevajući da lokalne vlasti osiguraju dovoljno obrazovnih usluga koje bi zadovoljile potrebe ili uvodeći fleksibilne upisne procedura kod upisa u srednje obrazovanje.

⁽¹⁾ U Hrvatskoj osnovno obrazovanje obvezno i integrirano. ISCED 1 (*primary education*) + ISCED 2 (*secondary education*) označava niže + više razrede osnovnog obrazovanja, a ISCED 3 (*upper secondary education*) srednje obrazovanje. Za usporedbu s drugim zemljama vidi: <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Croatia:Overview>

⁽²⁾ Ibid

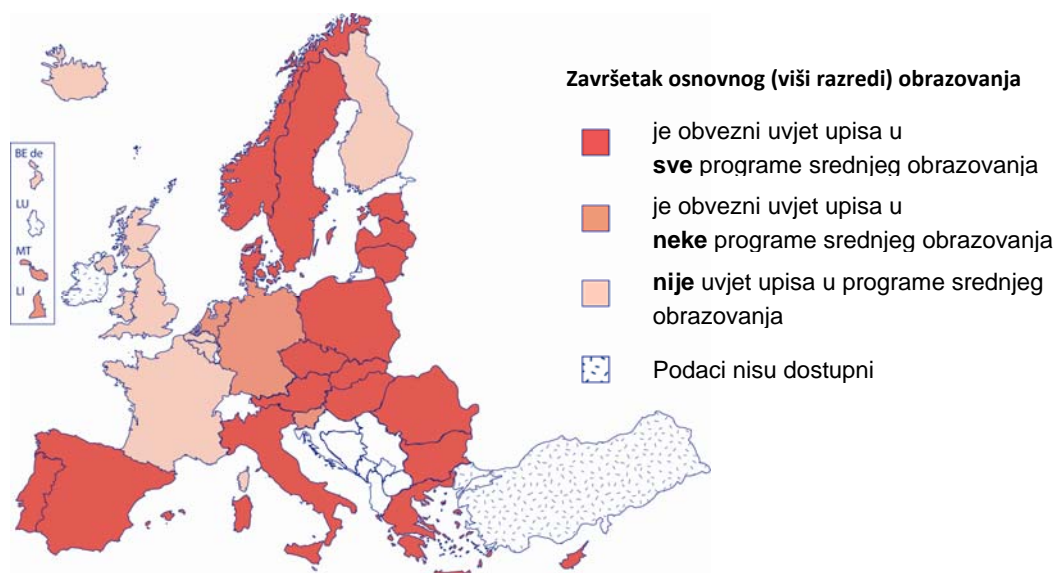
⁽³⁾ Ibid

Graf 3: Sudjelovanje odraslih u formalnom obrazovanju i usavršavanju prema najvišoj stečenoj razini obrazovanja, 2007. g.

Izvor: Eurostat, Anкета o obrazovanju odraslih, sudjelovanje 12 mjeseci prije ankete

Graf 4: Završetak osnovnog obrazovanja kao uvjet upisa odraslih u srednje obrazovanje, 2009./10.

Izvor: Eurydice.

Fleksibilnost sustava odraslim osobama povećava mogućnost stjecanja formalnih kvalifikacija

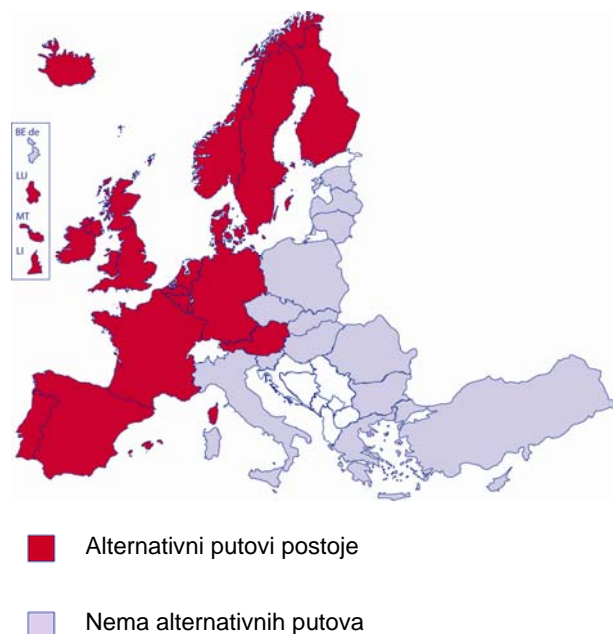
U nekim zemljama programi formalnog obrazovanja i usavršavanja strukturirani su po modulima ili jedinicama što učenicima omogućava da sami prate svoj put učenja i postupno stječu različite komponente kvalifikacija. Uz to, u nekoliko europskih zemalja odrasli polaznici mogu polagati ispite kojima se stječe formalne svjedodžbe i kvalifikacije bez prethodnog sudjelovanja u programima obrazovanja i usavršavanja.

Na ovaj način odrasli povratnici imaju mogućnost pripremanja ispita prema vlastitom tempu i/ili mogućnost da se njihovi ishodi učenja stečeni u kontekstu koji nije formalan vrednuju. Kada je riječ o strukovnim kvalifikacijama, tradicionalni ispiti u školi ponekad su zamijenjeni drugim evaluacijskim pristupima kao što su mape (portfolio), promatranje, demonstracija itd. Konačno, čini se da nekoliko zemalja značajno ulaže u otvoreno učenje i učenje na daljinu.

Sustavi visokog obrazovanja značajno se razlikuju u prihvaćanju odraslih povratnika

Jasni ciljevi politike vezane za sudjelovanje odraslih studenata u visokom obrazovanju dosad su definirani u tek nekoliko europskih zemalja. Ipak, mnoge su zemlje uvele razne mjere koje dobro odgovaraju potrebama netradicionalnih kandidata i studenata za visoko obrazovanje, uključujući odrasle. Primjerice, u nekim zemljama, upis se može temeljiti na vrednovanju prethodnog neformalnog i informalnog učenja ili na posebnim pripremnim programima, a ne na tradicionalnoj svjedodžbi o završnom ispitu/maturi. Druga mogućnost jest da se odraslim studentima vrednuje prethodno neformalno i informavno učenje, uključujući učenje vezano za posao, kako bi napredovali u nekom formalnom studiju visokog obrazovanja. Konačno, neke su zemlje pokrenule aktivnosti i mjere politike kako bi odgovorile na potrebe studenata koji ne mogu pratiti tradicionalne redovite studije visokog obrazovanja što je često slučaj kod odraslih povratnika.

Graf 5: Alternativni putovi u visoko obrazovanje za netradicionalne kandidate, 2009./10.

Izvor: Eurydice.

Financijske mjere za potporu sudjelovanju odraslih u formalnom obrazovanju i usavršavanju

Diljem Europe, izravna ili neizravna financijska potpora učenicima uglavnom se usredotočuju na nezaposlene ili one koji su u riziku od isključenja s tržišta rada. Međutim, teško je ocijeniti koliko javne vlasti u Europi osiguravaju nekvalificiranim odraslima pristup odgovarajućim prilikama za učenje. U području visokog

obrazovanja, neke zemlje financiraju redovite programe i fleksibilne programe učenja po jednakim osnovama. U drugim zemljama, različita metoda financiranja primjenjuje se za svaku vrstu studija. To znači da fleksibilne opcije studiranja često zahtijevaju značajnija privatna ulaganja nego što je to slučaj kod tradicionalnih redovitih programa.

* * *

Cjelovito izvješće

Odrasli u formalnom obrazovanju: Politike i prakse u Europi

Dostupno na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku na mrežnim stranicama Eurydicea:
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/thematic_studies_en.php

Tiskano izvješće dostupno je na zahtjev na eacea-eurydice@ec.europa.eu